

Tema 20: Sakramenti

Sakramenti su djelotvorni znakovi Milosti. Posvećujuća milost je trajna i nadnaravna dispozicija koja usavršava dušu kako bi bila sposobna živjeti s Bogom. Sedam sakramenata odgovara svim etapama i važnim trenucima kršćanskoga života: oni omogućuju rađanje i rast, ozdravljenje i poslanje vjerskoga života kršćana. Sakramenti tvore uređenu cjelinu u kojoj Euharistija zauzima središnje mjesto, budući da je u njoj sami Autor sakramenata.

20.12.2023.

Članak poslušajte ovdje.

„Sav se liturgijski život Crkve kreće oko euharistijske žrtve i sakramenata. U Crkvi ima sedam sakramenata: krst, potvrda ili krizma, euharistija, pokora, bolesničko pomazanje, sveti red, ženidba“.¹

Vazmeno otajstvo i sakramenti

Kristovo uskrsnuće čini jedinstvo s njegovom smrću na križu. Kao što je Isusovom mukom i smrću Bog uklonio grijeh i pomirio svijet sa sobom, tako je i Isusovim uskrsnućem Bog darovao ljudima novi život, život budućeg svijeta. Po daru Duha Svetoga Gospodin nas čini sudionicima toga novog života njegova uskrsnuća. Dakle, vazmeno otajstvo je središnji element naše

vjere. Ono predstavlja prvu objavu svakog apostola: "Isus Krist te voli, dao je svoj život da te spasi, a sada je živ uz tebe svaki dan, da te prosvijetli, ojača, oslobodi".² Ovo je prva i glavna objava, ona koju se mora čuti na različite načine i ona koja se uvijek iznova mora objavljivati na ovaj ili onaj način.

Ovo djelo spasenja koje naviještamo nije potisnuto u prošlost, jer „kad je došao njegov Čas, on proživljuje jedinstveni povijesni događaj koji ne prolazi: Isus umire, biva pokopan, uskrsava od mrtvih i sjeda s desne Ocu jednom zauvijek (Rim 6, 10; Heb 7, 27; 9, 12). To je zbiljski događaj, koji se dogodio u našoj povijesti, ali i jedinstven: svi drugi povijesni događaji zbivaju se jedanput i prolaze, tonući u prošlost. Kristovo vazmeno otajstvo, naprotiv, ne može ostati samo u prošlosti, jer on je svojom smrću uništio smrt, i zato sve što Krist jest, i sve što je učinio i

pretrpio za sve ljude, ima udjela u božanskoj vječnosti te obuhvaća sva vremena i u njima se uprisutnjuje. Događaj Križa i Uskrsnuća ostaje i sve privlači k Životu“.³

Pritom, vazmeno je otajstvo toliko značajno da se Isus Krist vratio Ocu „tek nakon što nam je ostavio sredstvo po kojem ćemo u tome sudjelovati, kao kad bismo bili prisutni. Tako svaki vjernik može na njoj sudjelovati te iz nje trajno crpiti plodove“.⁴ To sredstvo je sveta liturgija: osobito euharistijska žrtva i sakramenti.⁵

Kao što podsjeća *Katekizam Katoličke Crkve*: „Krist koji »sjedi s desne Ocu« i izlijeva Duha Svetoga u svoje tijelo koje je Crkva, sada djeluje po sakramentima koje je ustanovio za priopćivanje svoje milosti“.⁶ Sakramenti su: „kao sile koje izlaze iz uvijek živog i oživljujućeg Kristova tijela, i kao čini Duha Svetoga koji

djeluje u njegovu tijelu, koje je Crkva, sakramenti su »Božja remek-djela« u novom i vječnom savezu“.⁷

Crkva u svojoj liturgiji naviješta i slavi Kristovo otajstvo kako bi vjernici po njemu živjeli i svjedočili ga u svijetu. „Od prve jeruzalemske zajednice sve do Paruzije, Crkve Božje, vjerne apostolskoj vjeri, na svakome mjestu, slave isto vazmeno otajstvo. Otajstvo što se u liturgiji slavi jedno je, ali su oblici kojima se ono slavi različiti“.⁸

Neistraživo bogatstvo Kristova Otajstva je takvo da mu nijedna liturgijska predaja ne može iscrpiti izražajnost. Povijest nastanka i razvoja tih obreda svjedoči o njihovoj zapanjujućoj komplementarnosti⁹. Dotičući se slavlja svakoga od sakramenata, možemo vidjeti kako su: „Crkve istog geografskog i kulturnog prostora razvile slavlje Kristova otajstva s

posebnim izričajima, obilježenima njihovom kulturom“.¹⁰

Narav sakramenata

„U Crkvi ima sedam sakramenata: krst, potvrda ili krizma, euharistija, pokora, bolesničko pomazanje, sveti red, ženidba“.¹¹ „Sedam sakramenata tiču se svih razdoblja i važnih trenutaka u kršćanskom životu: po njima se vjerski život kršćana rađa i raste, ozdravlja i prima poslanje.“¹² Oni tvore uređenu cjelinu u kojoj Euharistija zauzima središnje mjesto budući da je u njoj sam Autor sakramenata.¹³

Katekizam Katoličke Crkve nudi definiciju sakramenata: „Sakramenti su djelotvorni znakovi milosti, ustanovljeni od Krista i povjereni Crkvi, po kojima nam se podjeljuje božanski život. Vidljivi obredi kojima se sakramenti slave označuju i ostvaruju milosti vlastite svakomu od njih“.¹⁴ Prema tome, „sakramenti su

osjetilni znakovi (riječi i čini), dostupni našem sadašnjem ljudskom rodu“. ¹⁵

Ako se zapitamo, čega su sakramenti znak?, možemo ustvrditi da su oni znak tri elementa: *posvećujućeg uzroka*, a to je Kristova smrt i Uskrsnuće; *posvećujućeg učinka* ili milosti; i *svrhe* posvećenja, što je vječna slava. „Sakrament je znak koji obnavlja spomen onoga što je prošlo, tj. muke Kristove; koji pokazuje ono što se događa u nama po muci Kristovoj, tj. milost; koji proriče, pretkazuje buduću slavu“. ¹⁶

Sakramentalni znak, karakterističan za svaki sakrament, čine materijalni elementi - voda, ulje, kruh, vino - i ljudske geste - ablucija, pomazanje, polaganje ruku itd., koje se nazivaju *materijom*; ali i riječi koje izgovara služitelj sakramenta, a koje su *forma*. Prema *Katekizmu*, „svako sakramentalno slavlje susret je

sinova Božjih s njihovim Ocem, u Kristu i u Duhu Svetom, a taj se susret zbiva kao dijalog, pomoću čina i riječi“.¹⁷

Nadalje, u liturgiji sakramenata postoji nepromjenjivi dio (ono što je sam Krist ustanovio o sakramentalnom znaku) te dijelovi koje Crkva može mijenjati, za dobro vjernika i većeg štovanja sakramenata, prilagođavajući ih okolnostima mjesta i vremena. Treba zapamtiti da se „nijedan sakramentalni obred ne može mijenjati ni podešavati po volji službenika ili zajednice. Čak ni vrhovna crkvena vlast ne može mijenjati liturgiju po svojoj volji, nego samo u poslušnosti vjere i u religioznom poštovanju otajstva liturgije“.¹⁸

Sakramenti i milost

„Milost je naklonost, ničim zaslužena pomoć koju nam Bog pruža da bismo

odgovorili njegovu pozivu: da postanemo sinovi i kćeri Božje (usp. Iv 1, 12-18), posinci, (usp. Rim 8, 14-17), sudionici božanske naravi (2 Pt. 1, 3-4) i života vječnoga (usp. Iv 17,3). Milost je sudjelovanje u Božjemu životu; ona nas uvodi u intimnost trojstvenoga života. Po krštenju kršćanin sudjeluje u milosti Krista koji je Glava svoga Tijela. Kao „posinak“ i on može Boga nazivati »Ocem«, u jedinstvu sa Sinom jedinorođenim“. ¹⁹ Tako smo mi kršteni „prešli iz smrti u život“, s udaljenosti od Boga na milost opravdanja, na božansko sinovstvo. Mi smo djeca Božja vrlo ljubljena snagom Kristova vazmenog otajstva, njegove smrti i njegova uskrsnuća.

Milost koju primamo „je nezaslužen dar kojim nam Bog dariva svoj život, što nam ga u dušu ulijeva Duh Sveti da je ozdravi od grijeha i posveti. To je posvetna (posvećujuća) ili pobožanstvenjujuća milost, koju

primamo na krštenju“.²⁰ Prema *Katekizmu*, „posvetna milost je stalan dar, postojano i nadnaravno stanje što usavršuje dušu osposobljujući je da živi s Bogom i djeluje po njegovoj ljubavi“.²¹

Svi sakramenti daju posvećujuću milost onima koji ne stvaraju prepreku. Ova milost je „dar Duha koji nas čini pravednima i posvećuje“.²² Nadalje, sakramenti daju *sakramentalnu* milost, koja je milost „vlastita svakom sakramentu“²³: određena božanska pomoć da se postigne svrha tog sakramenta.

Ne primamo samo posvećujuću milost, nego i samog Duha Svetoga; zapravo, „milost je nadasve i poglavito dar Duha koji nas čini pravednima i posvećuje“²⁴. Tako možemo reći da „po sakramentima Crkve članovima svoga Tijela Krist priopćuje svoga Svetoga Duha

Posvetitelja“.²⁵ Plod je sakramentalnog života to da Duh posinaštva pobožanstvenjuje vjernike, životno ih sjedinjujući s jedinim Sinom, Spasiteljem.²⁶

Tri sakramenta: krst, potvrda i sveti red, osim milosti, podjeljuju sakramentalni biljeg ili »pečat« po kojemu kršćanin sudjeluje u Kristovu svećeništvu i pripada Crkvi prema različitim stanjima i službama. To je suoblič enje s Kristom i s Crkvom, ostvareno po Duhu, neizbrisivo; u kršćaninu ostaje zauvijek kao pozitivno raspoloženje za milost, kao obećanje i jamstvo božanske zaštite i kao poziv na bogoštovlje i služenje Crkvi. Ti se sakramenti stoga ne mogu ponoviti.²⁷

Sakramenti koje je Krist povjerio svojoj Crkvi potrebni su, barem želja za njima, u svrhu spasenja, postizanja posvećujuće milosti te

nijedan od njih nije suvišan, iako nisu svi potrebni svakom čovjeku.

Učinkovitost sakramenata

Sakramenti „su učinkoviti jer u njima djeluje sam Krist: on krsti, on u sakramentima djeluje da udijeli milost koju sakrament označuje“. ²⁸

Zapravo, „milost koju označuju, sakramenti djelotvorno ostvaruju Kristovim djelovanjem i snagom Duha Svetoga“²⁹. Sakramentalni učinak ostvaruje se *ex opere operato* (samim izvođenjem sakramentalnog znaka). To jest, sakrament ne djeluje po pravednosti čovjeka koji ga daje ili koji ga prima, nego po Božjoj snazi. Prema tome, „kad se koji sakrament slavi u skladu s nakanom Crkve, u njemu i po njemu djeluje moć Krista i njegova Duha, neovisno o osobnoj svetosti službenika“³⁰.

Osoba koja dijeli sakrament stavlja se u službu Krista i Crkve te se zbog toga naziva službenikom

sakramenta. To ne može biti bilo koji vjeran kršćanin, nego mu je obično potrebna posebna konfiguracija sa Kristom Svećenikom koju daje sakrament reda.

Učinkovitost sakramenata dolazi od samoga Krista koji u njima djeluje. „Ipak, plodovi sakramenata ovise i o raspoloženju onoga koji ih prima“³¹. Što bolje raspolaže vjerom, obraćanjem srca i prijanjanjem uz Božju volju, to su obilniji učinci milosti koju prima.

„Sveta Majka Crkva ustanovila je blagoslovine. To su sveti znakovi, nalik sakramentima, kojima se označuju i molitvom Crkve postižu nadasve duhovni učinci. Njima se ljudi pripremaju da prime glavni učinak sakramenata i bivaju posvećene razne zgode života. Blagoslovine ne podjeljuju milost Duha Svetoga na način kao sakramenti, nego po molitvi Crkve

pripravljaju za primanje milosti i raspoložu za suradnju s njome“³² (*Katekizam*, 1670). Među sakramentalima najprije se pojavljuju blagoslovi (ljudi, stola, predmeta, mjesta).

Osnovna literatura

Drugi Vatikanski sabor,
Sacrosanctum Concilium, br. 5-7.

Ivan Pavao II., *Ecclesia de Eucharistia*, br. 2-5.

Katekizam Katoličke Crkve, br. 1066-1098, 1113-1143, 1200-1211 i 1667-1671.

^[1] *Katekizam Katoličke Crkve*, 1113.

^[2] Papa Franjo, *Evangelii Gaudium*, 164.

^[3] *KKC*, 1085.

^[4] Sveti Ivan Pavao II, *Ecclesia de Eucharistia*, 11.

^[5] Usp. Drugi vatikanski koncil, *Sacrosanctum Concilium*, 6.

^[6] *KKC*, 1084.

^[7] *KKC*, 1116.

^[8] *KKC*, 1200.

^[9] Usp. *KKC*, 1201.

^[10] *KKC*, 1202.

^[11] *KKC*, 1113.

^[12] *KKC*, 1210.

^[13] Usp. *KKC*, 1211.

^[14] *KKC*, 1131.

[15] *KKC*, 1084.

[16] Sveti Toma Akvinski, *S.T*, III, q. 60, a.3; usp. *KKC*, 1130.

[17] *KKC*, 1153.

[18] *KKC*, 1125.

[19] *KKC*, 1996-1197.

[20] *KKC*, 1999.

[21] *KKC*, 2000.

[22] *KKC*, 2003.

[23] *KKC*, 1129.

[24] *KKC*, 2003.

[25] *KKC*, 739.

[26] Usp. *KKC*, 1129.

[27] Usp. *KKC*, 1121.

[28] *KKC*, 1127.

[29] *KKC*, 1997.

[30] *KKC*, 1128.

[31] *Idem.*

[32] *KKC*, 1670.

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/tema-20-
sakramenti/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/tema-20-sakramenti/) (6.08.2025.)